

Stockholm 23 november 2023

Öppet brev till klimat- och miljöminister Romina Pourmokhtari (L) gällande Sveriges nationella strategi och handlingsplan för biologisk mångfald till 2030.

Just nu ligger en mycket viktig uppgift på regeringens bord: att ta fram en ny nationell strategi och handlingsplan för biologisk mångfald (NBSAP). För att vi ska nå de mål som Sverige har ställt sig bakom och varit pådrivande i att ta fram, är det viktigt att handlingsplanen är ambitiös och heltäckande. Här nedan presenterar vi ett antal förslag för att säkra en ambitiös strategi och handlingsplan. Vi som signerar detta brev representerar svenska medlemmar i Internationella naturvårdsunionen IUCN, en union vars medlemmar - däribland mer än 90 länders regeringar, över 1400 organisationer och 15 000 experter - sedan 75 år aktivt arbetat för en hållbar natur.

Krisen för den biologiska mångfalden är lika allvarlig som klimatkrisen. Förlusterna av biologisk mångfald förstärks av klimatförändringarna, å andra sidan kan robusta ekosystem motverka klimatförändringarna och öka samhällets motståndskraft mot dess effekter. Naturkrisen och klimatkrisen är därför två ödesfrågor för vår framtid på planeten som måste ges samma politiska vikt och hanteras samordnat.

I december 2022 antog världens länder ett nytt globalt ramverk för biologisk mångfald (GBF). Beslutet vid partsmötet för länderna i Konventionen om biologisk mångfald i Montreal är en otroligt viktig milstolpe för det globala miljöarbetet. Nu måste alla länder satsa fullt ut på genomförandet!

Nationella strategier och handlingsplaner för biologisk mångfald (NBSAPs) är det huvudsakliga verktyget för genomförandet av det globala ramverket på nationell nivå. Handlingsplanerna, som ska tas fram inför nästa partsmöte i oktober 2024, ska innehålla de nationella mål, strategier, styrmedel och åtgärder som krävs för att nå de mål som antagits genom det globala ramverket.

Naturvårdsverket har nyligen levererat ett förslag till svensk nationell handlingsplan. Förslaget är en bra bas för fortsatt arbete och innehåller en hel del viktiga element, men mer arbete återstår för att Sverige ska leva upp till det som krävs enligt det globala ramverket. Vi vill därför understryka att det är viktigt att regeringen tar arbetet vidare och levererar fullt ut på de globala åtagandena genom att ta fram en ambitiös nationell handlingsplan som stakar ut hur Sverige ska göra vår beskärda del för att nå de antagna globala målen och vända förlusten av biologisk mångfald i Sverige till 2030 samt bidra till genomförande i EU och globalt. Den nationella handlingsplanen (NBSAP) behöver därför omfatta alla delar av och motsvara ambitionen i det globala ramverket för biologisk mångfald.

Den parlamentariska miljömålsberedningen har för närvarande i uppdrag att se över mål och styrmedel för att Sverige ska nå sina internationella och EU-åtaganden kopplat till biologisk mångfald och nettoinlagring av kol i markanvändningssektorn. GBF-beslutet bör utgöra en central utgångspunkt för beredningens analyser och förslag, i linje med regeringens utredningsdirektiv.

Vi vill därför göra följande medskick till regeringen och miljömålsberedningen:

1. Utveckla och besluta om nationella miljömål och indikatorer för att svara mot internationella åtaganden

Vi förväntar oss att regeringen, med stöd av miljömålsberedningen, beslutar om nya mätbara och uppföljningsbara mål som omfattar alla delar av och motsvarar ambitionen i de globala målen i det globala ramverket för biologisk mångfald.

Miljömålssystemet med dess breda riksdagsförankring har sedan dess tillkomst 1999 utgjort en viktig grund för det svenska miljöarbetet. För att miljömålen även fortsatt ska kunna fylla denna funktion krävs att de anpassas och kompletteras för att fullt ut svara upp mot de internationella målen.

Vi vill särskilt lyfta fram behovet av ett nytt övergripande riksdagsbundet etappmål till 2030 om att stoppa och vända förlusten av biologisk mångfald. Vi ser också behov av nya kvantitativa etappmål till 2030 som bland annat säkerställer:

- skydd av 30 procent av land, hav och vatten genom formellt områdesskydd och andra effektiva arealbaserade skyddsformer, varav minst 10 procent genom strikt skydd, inom representativa nätverk av väl förvaltade områden.
- effektiva restaureringsåtgärder på minst 30 procent av arean av skadade ekosystem.
- hållbart brukande i areella näringar genom en kraftfull ökning av andelen mark som brukas med metoder som är skonsamma eller gynnsamma för biologisk mångfald.
- en kvantifierad minskning av den svenska konsumtionens globala fotavtryck.

2. Inför ett naturpolitiskt ramverk för att säkra integrering och styrning mot målen

För att möta naturkrisen och det globala ramverkets långsiktiga mål måste arbetet med biologisk mångfald integreras i alla politikområden och alla delar av samhället och ges den prioritet det förtjänar. När det gäller klimatet har vi sedan en tid tillbaka ett klimatpolitiskt ramverk med en klimatlag och en klimathandlingsplan. Detta har bidragit till att klimatet idag är en central fråga i politiken. Om vi på allvar ska kunna hantera naturkrisen behövs motsvarande angreppssätt för den biologisk mångfalden.

Vi vill därför se:

- ett *naturpolitiskt ramverk* som styr mot *ett övergripande mål* att, i linje med det globala ramverkets mål, stoppa och vända förlusten av biologisk mångfald i Sverige till 2030, samt bidra till att möta målen i EU och globalt. Ramverket bör omfatta:
 - en "*naturlag*" som kräver att varje regering vid varje ny mandatperiod tar fram en *naturpolitisk handlingsplan* som talar om vad som ska göras för att nå de naturpolitiska målen och vilka resurser som kommer att avsättas för att nå dit.
 - ett tvärvetenskapligt *naturpolitiskt råd* med uppdraget att stödja regeringen och utvärdera den samlade politiken för biologisk mångfald.

3. Se över styrmedel och finansiering för att säkerställa att målen nås

Den transformativa förändring som krävs för att stoppa förlusterna av biologisk mångfald förutsätter en kraftfull och målmedveten utveckling av styrmedel och tillräcklig finansiering. Analyser visar att varje krona investerad i restaurering av natur ger en samhällsekonomisk nytta på mellan 8 och 38 kronor¹. Investeringar i biologisk mångfald och robusta ekosystem lönar sig för samhället, men behöver också löna sig för markägare, sektorer, näringsliv och andra aktörer. Sveriges handlingsplan måste därför innehålla konkreta förslag på översyn och utveckling av incitament och styrmedel som säkerställer att målen nås.

Vi förväntar oss att regeringen, med stöd av miljömålsberedningen:

- ser över lagstiftning och mål inom relevanta politikområden och anpassar dessa så att de är i linje med det globala ramverket för biologisk mångfald.
- utvecklar nya ekonomiska incitament och andra styrmedel för bevarande och hållbart nyttjande av biologisk mångfald och biologiska resurser.
- fasar ut eller styr om subventioner som är skadliga för den biologiska mångfalden senast 2030.

Därutöver bör regeringen snarast:

- ta fram en ambitiös finansieringsplan som säkrar tillräckliga resurser för att möjliggöra genomförande inom Sverige och fortsätta vara en stark givare till det globala arbetet med biologisk mångfald. Det inkluderar att:
 - Öka anslagen till biologisk mångfald (nationella anslag och bistånd) kraftigt i statsbudgeten. Redan i statsbudgeten för 2024 måste anslagen till skydd och åtgärder för värdefull natur minst dubbleras i linje med myndigheternas analyser, för att under mandatperioden flerdubblas.
 - Mobilisera finansiering från andra källor - företag, privat finansiering etc - till biologisk mångfald och resilienta ekosystem.
- utse en *nationell samordnare för näringslivets arbete med biologisk mångfald* med uppdraget att utmana alla branscher att ta fram färdplaner för att kvantifiera sin påverkan på biologisk mångfald och göra åtaganden om åtgärder för att bidra med sin del i att stoppa och vända förlusterna av biologisk mångfald.

¹ Europeiska kommissionen 2022. COMMISSION STAFF WORKING DOCUMENT IMPACT ASSESSMENT Accompanying the proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on nature restoration (SWD(2022) 167 final)

Det globala ramverket för biologisk mångfald stakar ut vägen mot en framtid med friska, resilienta och artrika ekosystem. Vi förväntar oss att regeringen visar ledarskap och presenterar en handlingsplan som ger en tydlig bild av hur Sveriges vandring längs denna väg ska se ut.

Avslutningsvis önskar vi klarhet kring hur regeringen avser ta processen vidare och leverera en ambitiös och fullständig nationell handlingsplan (NBSAP) inför COP16?

Avsändare är följande medlemmar ur IUCN:s nationella kommitté:

Ordförande IUCN:s nationella kommitté, Jan Olov Vesterberg
Sekreterare IUCN:s nationella kommitté, Michael Löfroth
CCB, Executive Secretary Mikhail Durkin
Kolmården Foundation, ordförande Anders Eslander
Naturskyddsföreningen, generalsekreterare Karin Lexén
Nordens Ark, VD Mats Höggren
Nordic Youth Biodiversity Network, coordinator Oliwer Schultz (adjungerad medlem)
ProGeo, Sven Lundqvist
Skansen, chef zoologiska avdelningen Jonas Bergman
SLU Artdatabanken, chef Mark Marissink
SLU Centrum för biologisk mångfald, föreståndare Håkan Tunón
Svenska Djurparksföreningen, verksamhetsledare Helena Håkansson (adjungerad medlem)
Världsnaturfonden WWF, generalsekreterare Gustaf Lind